

Dragomir Ciobanu



VALORI ȘI TRADIȚII

Momente din universul spiritual al Jimbolției



ART PRESS
TIMIȘOARA
2018

Fotografii digitale:

Vasile POP
SOLTESZ Teophil

Tehnoredactare:

Radu KOPANY

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CIOBANU, DRAGOMIR

Valori și tradiții : momente den universul spiritual al orașului Jimbolia : contribuții monografice / Dragomir

Ciobanu. - Ed. a 2-a, rev. și adăug.. - Timișoara : Artpress, 2018

Conține bibliografie

ISBN 978-973-108-828-0

Numeroși jimbolieni au publicat cărți din literatura nonbeletristică. Monografia orașului Jimbolia, la paginile 108-109, menționează numele a 27 de autori de cărți științifice și publiciști. Dorim să adăugăm la această listă, fără pretenții de exhaustivitate, câțiva autori de cărți sau lucrări nonbeletristice: Romulus Alexandrescu (med.), Emmerich Bartzer (muz.), Thomas Breier (ist.), Iulian Buță (pol. agr.), Virgil Ciobanu (med.), Iosif Faur (pol. agr.), Feil, Francisc (ist. inv.), Karl Hans Gross (artă), Nikolaus Horn (etnogr.), Walter Kindl (muz.), Kiss Laszlo (agr.), Alexander Krischan (bibliogr.), Hans Werner Krutsch (ist. loc.), Erwin Mecher (med.), Anton P. Petri (ist. loc.), Ingeborg Reb (med.), I. Resa (econ.), Gheorghe Suciuc (mat.), Anton Schenk (ist. loc.), Hans Schultz (artă), Maria Schultz (artă), Tacsu Laszlo (pedag.), Walter Tonța (ist.), Hans Vastag (ist. loc.) și Johann Vastag (ist. loc.).

B. Arte plastice

Orașul Jimbolia a avut privilegiul de a-l avea printre locuitorii săi (începând din anul 1910) pe **piCTORUL Stefan Jäger**, care s-a stins din viață în anul 1962. Meritele i-au fost recunoscute la împlinirea vârstei de 80 de ani, când a fost decorat cu *Ordinul Muncii clasa a II-a* (1957). Opera sa are, nu numai valoare artistică, ci și documentară, istorică și etnografică. Prin anii șaptezeci i s-a publicat un album de către Annemarie Podlipny-Hehn, iar profesorii K.H. Gross și Hans Schulz au întocmit o listă cu lucrările sale (circa 800). Dimensiunile exacte ale oprei sale nu vor putea fi cunoscute, probabil nicicând, deoarece el a pictat și în perioada cât a fost la Budapesta, a vândut tablouri unor germani de pe teritoriul Banatului iugoslav (în perioada cât Jimbolia a aparținut Regatului Serbiei), sau unor colecționari stabiliți peste ocean. După unii cercetători, au fost inventariate circa jumătate dintre lucrările sale. Așadar, pentru mulți jimbolieni pictorul Stefan Jäger a rămas un necunoscut și prin faptul că despre el s-a scris în limba germană, iar cei care nu știu această limbă nu s-au putut informa. Unul dintre exegeții săi, K.H. Gross a publicat în Germania, în anul 1996, o lucrare monografică de ținută.

În anul 1999, a apărut prima monografie, în limba română, redactată de plasticienii Hans și Maria Schulz. Aceiași autori au publicat, în 2002, cu prilejul aniversării a 125 de ani de la nașterea lui Jäger, un album bilingv (în română și germană) care completează materialul informativ despre opera pictorului.

Ultima parte a vieții artistului a fost un adevărat calvar. În perioada războiului a pictat și pe placaj, lucrările nu i se vindeau, fiind nevoit să îndure foamea și frigul. La intervenția unor concitadini, cu greu s-a lăsat convins să se adreseze unei *Case de pensii pentru artiștii liber-profesioniști* din Timișoara care i-a acordat

un ajutor material. De multe ori a fost nevoit să ia masa de prânz ca invitat la persoane particulare, înainte de a se putea abona la fosta cantină publică din Str. Liviu Rebreanu nr. 6.

Autoritățile din acea vreme s-au arătat total dezinteresate de soarta acestui nefericit pictor care a fost nevoit să ofere tablouri unor funcționari publici pentru a-și achita impozitele. Postmortem, numele său a fost dat unei străzi, apoi s-a inaugurat o casă memorială. Despre apariția acestei noi instituții în peisajul cultural jimbolian am scris în alt capitol al lucrării.

Aici am dori să consemnăm și câteva impresii notate în cartea de onoare a Casei memoriale „Stefan Jäger” de către vizitatorii sau participanții la diverse manifestări: *„Stefan Jäger este poate figura cea mai remarcabilă din viața orașului nostru și cred că el nu va fi uitat multă vreme de aici înainte”*. (Prof. Gh. Stănescu); 28 mai 1998 (Vernisajul expoziției de portrete realizate de pictor). *„Am simțit o adevărată euforie la această manifestare”*. (Nagy Illes); *„...am făcut cunoștință cu portretistica din opera maestrului Jäger, remarcabilă expresivitatea persoanelor redade, deasemeni, remarcabil coloritul și clar-obscurul ce se degajă din lucrări. Încă o dată, acum când aniversăm 121 de ani de la nașterea maestrului, un cald omagiu”*. (semnătură indescifrabilă); *„...o dovadă că și în această parte de țară s-a creat și se crează... pentru suflet, pentru nevoia de frumos!”* (prof. Nicu Vasile).

În Jimbolia au existat preocupări pentru artele plastice, și înainte, și după cei 50 de ani trăiți de Stefan Jäger pe aceste meleaguri. Pictorul a strălucit ca un luceafăr pe bolta spirituală a comunității, însă nu a împiedicat apariția unor stele de mărimi diferite, pe care memoria colectivă nu le-a reținut întotdeauna. Diverși autori de lucrări monografice menționează nume de foști sau actuali jimbolienii care și-au pus talentul și energia în slujba artelor plastice, lăsând posterității lucrări în care au pus și o părticică din sufletul lor. Noi ne vom referi doar la creatorii din perioada postbelică, fără a minimaliza meritele înaintașilor, distinși creatori de frumos, valori care dovedesc perenitatea interesului comunității pentru artele plastice. Nu vom emite judecăți de valoare asupra lucrărilor moștenite de la pictorii și sculptorii locali, lăsând această ingrată tentativă pe seama specialiștilor, ci ne vom opri asupra câtorva nume de plasticieni care au realizat un număr mai mare de lucrări, fie că le-au prezentat sau nu, în expoziții colective ori personale.

Printre acești creatori, un loc aparte îl ocupă învățătorul **Franz König**, care a realizat numeroase copii după picturile lui Jäger, dar și lucrări originale. Una dintre ele este *„Pe Dunăre în jos”*, inspirată din plecarea șvabilor de la Ulm spre Viena. O parte dintre creațiile sale a fost prezentată la expozițiile colective organizate în localitate. Talentul și interesul pentru pictură a fost moștenit și de fiul său, **Walter König**. Ambii au plecat definitiv în Germania.